

İŞ GÜVENLİĞİ MEVZUATI AÇISINDAN İŞYERLERİNDE İŞİN DURDURULMASI HANGİ HALLERDE MÜMKÜN OLUR?

Bilindiği üzere, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında “işin durdurulması” 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 25’inci maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“(1) İşyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur. Ayrıca çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda iş durdurulur.

(2) İş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili üç iş müfettişinden oluşan heyet, iş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili iş müfettişinin tespiti üzerine gerekli incelemeleri yaparak, tespit tarihinden itibaren iki gün içerisinde işin durdurulmasına karar verebilir. Ancak tespit edilen hususun acil müdahaleyi gerektirmesi hâlinde; tespiti yapan iş müfettişi, heyet tarafından karar alınıncaya kadar geçerli olmak kaydıyla işi durdurur.

(3) İşin durdurulması kararı, ilgili mülki idare amirine ve işyeri dosyasının bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu il müdürlüğüne bir gün içinde gönderilir. İşin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından kolluk kuvvetleri marifetiyle yirmidört saat içinde yerine getirilir. Ancak, tespit edilen hususun acil müdahaleyi gerektirmesi nedeniyle verilen işin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından kolluk kuvvetleri marifetiyle aynı gün yerine getirilir.

(4) İşveren, yerine getirildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde, yetkili iş mahkemesinde işin durdurulması kararına itiraz edebilir. İtiraz, işin durdurulması kararının uygulanmasını etkilemez. Mahkeme itirazı öncelikle görüşür ve altı iş günü içinde karara bağlar. Mahkeme kararı kesindir.

(5) İşverenin işin durdurulmasını gerektiren hususların giderildiğini Bakanlığa yazılı olarak bildirmesi hâlinde, en geç yedi gün içinde işyerinde inceleme yapılarak işverenin talebi sonuçlandırılır.

(6) İşveren, işin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödemekle veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermekle yükümlüdür.

(7) (Ek: 4/4/2015-6645/2 md.) Çok tehlikeli sınıfta yer alan ve ihale ile alınan işlerde; teknolojik gelişme, iş gücü kapasitesinin artırılması, üretim metotlarında yenilik gibi bir kısım unsurlar sağlanmadan üretim ve/veya imalat planlarına, iş programlarına aykırı hareket edilerek üretim zorlaması nedeniyle hayati tehlike oluşturacak şekilde çalışma biçimleri, işin durdurulma sebebi sayılır.

(8) (Ek: 4/4/2015-6645/2 md.) İşyerinde durdurulan işlerde izinsiz çalışma yaptıran işveren veya işveren vekillerine üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.”

Bu yasal düzenleme ve 30 Mart 2013 tarihli 28603 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik çerçevesinde işin durdurulmasının hangi hallerde/ne şekilde yapılacağı, işverenin yükümlülükleri ve bilinmesi gereken hususlar SİRKÜLER'imizin ana konusunu teşkil edecektir.

I- İşin Durdurulmasına Esas Etken “Hayati Tehlike”

İşyerinin bir bölümünde veya tamamında işin durdurulmasında HAYATİ TEHLİKE oluşturan bir hususun tespiti esas etkindir.

Hayati tehlike çalışanlar için; işyerindeki bina ve eklentilerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında söz konusu olabilir.

İşin durdurulması, hayati tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak belirlenir.

II- Hayati Tehlike Dikkate Alınmadan İşin Durdurulmasına Neden Olan Sektörler ve Nedeni

Hayati tehlike dikkate alınmadan işin durdurulmasına neden olan sektörler, çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerleri olup, bu sektörlerde sadece ve sadece risk değerlendirmesi yapılmamış olması işin durdurulma sebebi sayılmıştır.

III- İhaleli İşlerde İşin Durdurulma Sebebi ve Sayılan İşler

Çok tehlikeli sınıfta yer alan ve ihale ile alınan işlerde; teknolojik gelişme, iş gücü kapasitesinin artırılması, üretim metotlarında yenilik gibi bir kısım unsurlar sağlanmadan üretim ve/veya imalat planlarına, iş programlarına aykırı hareket edilerek üretim zorlaması nedeniyle hayati tehlike oluşturacak şekilde çalışma biçimleri, işin durdurulma sebebi sayılır.

IV- İşin Durdurulmasına Karar Veren Makam

İş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili 3 iş müfettişinden oluşan heyet, bu kararı verecek olan makamdır. İş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili iş müfettişinin tespiti üzerine gerekli incelemeleri yaparak, tespit tarihinden itibaren **2 gün** içerisinde işin durdurulmasına karar verebilir. Kararlar oy çokluğuyla alınır. İşyerinin açılmasına yönelik taleplere ilişkin düzenlenen raporlar ile işverenin mühürlerin geçici olarak sökülmesi taleplerinin değerlendirilmesi heyet tarafından yapılır.

İş Müfettişi tarafından işin durdurulması hâlini gerekli kılacak hususların tespit edilmesi durumunda ve bunların âcil müdahaleyi gerektirmesi hâlinde; tespiti yapan İş Müfettişi, Heyet tarafından karar alınıncaya kadar geçerli olmak kaydıyla işi durdurur.

V- İşin Durdurulması Kararını Uygulayacak Makam

İşin durdurulması kararı, ilgili mülki idare amirine (illerde vali, büyükşehirler dahil ilçelerde kaymakam) ve işyeri dosyasının bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne 1 gün içinde gönderilir. İşin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından kolluk kuvvetleri marifetiyle 24 saat içinde yerine getirilir ve mühürleme işlemi şeklinde uygulanır. Ancak, tespit edilen hususun acil müdahaleyi gerektirmesi nedeniyle verilen işin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından kolluk kuvvetleri marifetiyle aynı gün yerine getirilir.

VI- Mühürleme Yapılmadan Çalışma İzni Verilecek İşler

Niteliği bakımından sürekli olmasında teknik zorunluluk bulunan işlerin yürütüldüğü işyerlerinde alınacak durdurma kararlarında; faaliyetin devamlılığını veya işyerinin güvenliğini sağlamak üzere ve mühürlerin geçici sökülmesi kararının uygulanmasına kadar, hiçbir surette üretim veya satış yapmaksızın müfettişçe idari tedbir raporunda belirtilen işlerde çalışmasına izin verilir. Söz konusu işyerinde uygulanacak durdurma kararı mühürleme yapılmadan tutanak düzenlenir.

VII- İşverenin Mühürlerin Geçici Olarak Sökülmesiyle İlgili Talebi

İşveren, işin durdurulmasına sebep olan hususların giderilmesi için mühürlerin geçici olarak sökülmesi ile ilgili talebini dilekçeyle ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne iletir.

Durdurma kararına sebep olan husus hayati tehlike kapsamında ise, hayati tehlikenin giderilmesi için alınması gereken tedbirler, bu tedbirlerin alınması için yapılacak çalışmanın koordinasyonu, alınması gerekli iş ekipmanları, yapılacak çalışmaların süresi ve çalıştırılacak çalışan sayısı ve benzeri bilgilerin yer aldığı, işverenin taahhüdü ile hazırlanan bir dosya dilekçe ekinde, aynı zamanda bu dosyanın elektronik ortama aktarılmış hali Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne sunulur. İşverenin taahhüdü ve dilekçesi ıslak imzalı olur.

Durdurma kararına sebep olan husus risk değerlendirmesi yapılmayan sektörler kapsamında ise, işyerinde yapılacak risk değerlendirmesi hakkında iş ve işlemleri belirtir bilgiler dosyaya eklenir.

Durdurma kararına sebep olan husus ihaleli işler kapsamında ise, üretim zorlaması nedeniyle oluşan hayati tehlikenin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin bilgi ve belgeler dosyaya eklenir.

İlgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, işverenin talebini aynı gün elektronik ve benzeri ortamda sunulan eklerle beraber Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurul Başkanlığına gönderir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurul Başkanlığı, işverenin mühürlerin geçici olarak sökülmesi talebini Heyete intikal ettirir. Heyet, talebi dilekçe ve eklerinde sunulan bilgiler ışığında değerlendirir ve kararını 2 gün içerisinde verir. Gerektiğinde işverenden ek bilgi talep edilebilir.

Mühürlerin geçici olarak sökülmesi kararı verilmesi halinde karar, mülki idare amirine ve Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bir yazı ekinde gönderilir. Mülki idare amiri, kararın kendisine intikalinden itibaren 24 saat içerisinde, belirtilen şartlarda ve süreyle çalışma yapılabilmesi için kolluk kuvvetleri marifetiyle mühürlerin geçici olarak sökülmesini ve durumu belirtir bir tutanak düzenlenmesini sağlar ve düzenlenen tutanağın bir nüshasını işyeri dosyasına konulmak üzere ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne iletir.

Mühürlerin geçici olarak sökülmesi talebinin uygun görülmemesi halinde karar, işverene intikal ettirilmek üzere gerekçesi ile birlikte ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirilir.

VIII- İşverenin Durdurma Kararının Kaldırılması İçin Talepte Bulunması

İşin durdurulmasına sebep olan hususları yerine getiren işveren, durdurma kararının kaldırılması için ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne yazılı talepte bulunur. Durdurmaya sebep hususları gidermeye yönelik yapılan çalışmaları, alınan veya revize edilen iş ekipmanlarına ait bilgi,

belge ve yeterlilik sertifikalarını, tedbirlerin alındığı bölgelerin fotoğraflarını ve işyeri risk değerlendirmesini içeren bir dosya talebin ekinde, aynı zamanda bu dosyanın elektronik ve benzeri ortama aktarılmış hali Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne sunulur.

Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü talebi aynı gün elektronik ve benzeri ortamda sunulan eklerle beraber Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığına iletir.

Aynı işyeri için mühürlerin geçici olarak sökülmesi ve durdurma kararının kaldırılması taleplerinin aynı anda yapılması durumunda durdurma kararının kaldırılması talebi işleme konulmaz ve Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından başvuru sahibine bildirilir.

İşverenin bildirim üzerine müfettiş tarafından yapılan inceleme sonucu düzenlenen raporda, durdurma kararına neden olan hususların giderildiğinin belirtilmesi halinde, heyet tarafından gerekli inceleme yapılır ve bildirim yapıldığı tarihten itibaren en geç 7 gün içerisinde karar verilir.

Heyetin durdurmanın kaldırılmasına karar vermesi halinde karar, mülki idare amirine ve ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirilir. Mülki idare amirince söz konusu kararın gereği kendisine intikalinden itibaren 24 saat içerisinde kolluk kuvvetleri marifetiyle yerine getirilir.

Müfettiş tarafından yapılan inceleme sonucunda durdurma kararına sebep olan hususların giderilmediğinin tespit edilmesi halinde ise durdurma kararının devamı yönünde alınan karar, ilgili raporla beraber işverene tebliğ edilmek ve işyeri dosyasında saklanmak üzere ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne iletilir.

IX- Âcil Hallerde Yapılacak İşlemler

Çalışanların hayatı için tehlikeli olan hususun, işin durdurulması kararının alınmasına kadar geçecek süre beklenmeden tedbir alınmasını gerektirecek nitelikte bulunması veya **maden işyerlerinde acil durdurmayı gerektiren durumlara*** ilişkin olarak belirtilen hususların varlığının tespiti halinde teftişi yapan müfettiş, durumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığına derhal bildirerek, heyet tarafından karar alınıncaya kadar geçerli olmak kaydıyla işin durdurulmasını ilgili mülki idare amirinden talep eder.

Müfettiş tarafından durdurmaya gerekçe olan hususlar ile alınması gereken tedbirlerin niteliğini, işyerinin fiziki ve teknik özellikleri ile yapılan işin niteliği doğrultusunda mühürlemenin usul ve esaslarını belirten rapor düzenlenir.

Raporun birer örneği en geç teftiş tarihini takip eden gün içerisinde ilgili mülki idare amirine verilir ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığına gönderilir. Mülki idare amirince kolluk kuvvetleri marifetiyle iş aynı gün, raporda belirtildiği şekilde, heyet tarafından karar alınıncaya kadar geçici olarak durdurulur.

Heyet tarafından gerekli inceleme yapılır ve karar verilir. Karar, ilgili mülki idare amirine ve işyeri dosyasının bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne 1 gün içinde gönderilir.

Karar, mülki idare amiri tarafından kolluk kuvvetleri marifetiyle aynı gün yerine getirilir. Durumu belirleyen bir tutanak düzenlenir. Düzenlenen tutanağın bir nüshası işyeri dosyasına konulmak üzere ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne gönderilir.

***Maden işyerlerinde acil durdurmayı gerektiren durumlar**

- Yeraltı kömür madenlerinde birinin durması halinde diğerinin derhal-otomatik olarak çalışacak durumda iki havalandırma grubunun bulunmaması.
- Yeraltı maden işyerlerinin hazırlık çalışmaları dışında en az iki yoldan yer üstü bağlantısı bulunmaması.
- Yeraltı kömür madenlerinde havalandırma, su tahliyesi ve insan nakli için kullanılan sistemlerin çalıştırılabilmesi için birbirinden bağımsız iki ayrı enerji kaynağının bulunmaması, birinin durması halinde diğer kaynağın otomatik olarak devreye girmemesi.

X- İşverenin İşin Durdurulması Kararına İtirazı

İşveren, yerine getirildiği tarihten itibaren 6 iş günü içinde, yetkili iş mahkemesinde işin durdurulması kararına itiraz edebilir. İtiraz, işin durdurulması kararının uygulanmasını etkilemez. Mahkeme itirazı öncelikle görüşür ve 6 iş günü içinde karara bağlar. Mahkeme kararı kesindir.

İş mahkemelerinin işin durdurulması kararlarının kaldırılmasına dair kararları, uygulanmak üzere, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne mülki idare amirine intikal ettirilir. Mülki idare amirinin emriyle kolluk kuvvetleri marifetiyle işyeri açılır. Duruma ilişkin tutanaklar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne intikal ettirilerek işyeri dosyasında saklanır.

XI- İşverenin Yükümlülüğü ve Uygulanacak Ceza

İşverenin bu kapsamda iki yükümlülüğü bulunmaktadır. Birisi işçilerine karşı ücret ödemek ve başka iş vermek diğeri de izinsiz çalışma yapmamaktır.

İşveren, işin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlarına ücretlerini ödemekle veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermekle yükümlüdür.

6331 sayılı Kanunun 25/6 ile 26/1-I maddeleri çerçevesinde; işin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerinin ödenmemesi veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş verilmemesi ihlale uğrayan her bir çalışan için işverene 2021 yılı hadlerine göre 2.071 TL, aykırılığın devam ettiği her ay için de yine aynı tutarda 2.071 TL idari para cezası uygulanır. Ancak, işin durdurulması halinde, durdurmaya sebep olan fiilden dolayı idari para cezası uygulanmaz.

İşyerinde durdurulan işlerde işverenin çalışma yaptırmaması zorunlu olup, izinsiz çalışma yaptıran işverene 3 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası verilir.

Saygılarımızla...

VİZYON YMM A.Ş.